

PATVIRTINTA
Pakruojo „Atžalyno“ gimnazijos
direktoriaus 2025 m. lapkričio 18 d.
įsakymu Nr. V-223

**PAKRUOJO „ATŽALYNO“ GIMNAZIJOS
SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS, INTERVENCIJOS VYKDYMO
TVARKOS APRAŠAS**

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo Pakruojo „Atžalyno“ gimnazijoje (toliau – Gimnazija) tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“ rekomendacijomis; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pataisomis 2016 m. spalio 18 d. Nr. XII-2685; Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo pataisomis ir papildymu 2017 m. vasario 14 d. Nr. XIII-204; Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo pakeitimo įstatymo, Nr. XI-1425 2023 m. liepos 1 d. pataisomis.

2. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo gimnazijos tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – padėti gimnazijos bendruomenei užtikrinti psichologiškai, emociškai ir fiziškai sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto ir patyčių apraiškoms, aplinką.

3. Tvarkos aprašas nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą individualiu, klasės, gimnazijos, šeimos lygmeniu gimnazijoje.

4. Tvarkos aprašas vadovaujasi šiomis nuostatomis:

4.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas gimnazijos darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, privalo reaguoti ir stabdyti;

4.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių smurtą ir patyčias pareigų;

4.4. visi gimnazijos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarka pasirašytinai. Mokiniai bei mokinių tėvai (globėjai/rūpintojai) su tvarka, reglamentuota Tvarkos apraše, turi būti supažindinti per klasės valandėles ir tėvų (globėjų/rūpintojų) susirinkimus.

5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

5.1. **smurtas prieš vaiką** – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai;

5.2. **patyčios** – tai asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui;

5.3. **prevencija** – priemonių ir veiksmų sistema, kuria siekiama užkirsti kelią smurtui ir patyčioms gimnazijoje, mažinti jų pasireiškimo riziką, stiprinti apsauginius veiksnius ir kurti saugią, psichologiškai sveiką aplinką visiems gimnazijos bendruomenės nariams;

5.4. **intervencija** – gimnazijos vadovo, pavaduotojo, kuratorių, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų gimnazijos darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

6. Patyčios gali būti:

6.1. tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos);

6.2. žodinės (pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kitos patyčių formos);

6.3. fizinės (mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kitos patyčių formos);

6.4. socialinės (socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kitos patyčių formos);

6.5. kibernetinės (skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kitos patyčių formos).

7. Gimnazijoje draudžiama bet kokia smurto ir patyčių forma, nukreipta:

7.1. mokinių prieš mokinius;

7.2. gimnazijos darbuotojų prieš mokinius;

7.3. mokinių prieš gimnazijos darbuotojus;

7.4. gimnazijos darbuotojų prieš kitus tos įstaigos darbuotojus;

7.5. mokinių tėvų (globėjų/rūpintojų) prieš mokinius, mokytojus.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

8. Smurto ir patyčių prevencija, intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi Gimnazijos vadovas, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių kuratoriai, direktoriaus pavaduotojas ugdymui, o jos vykdyme dalyvauja visi gimnazijos bendruomenės nariai.

9. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja gimnazijos socialinis pedagogas:

9.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės mokinių apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus;

9.2. surenka apibendrintus duomenis dėl gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę;

9.3. analizuoja apklausų ir pranešimų apie patyčias duomenis, rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

9.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

9.5. teikia siūlymus gimnazijos vadovui dėl gimnazijos Tvarkos aprašo tobulinimo, darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo;

9.6. konsultuoja bendruomenės narius smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos klausimais.

10. Klasių kuratoriai ir gimnazijos socialinis pedagogas kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir patyčias tarp mokinių, informuoja vaiko gerovės komisijos narius apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

11. Įtariamais ar realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas gimnazijos darbuotojas reaguoja, šiais veiksmais:

11.1. įsikiša ir nutraukia, bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

11.2. primena asmeniui, kuris tyčiojasi, gimnazijos nuostatas ir elgesio taisykles;

11.3. jei nukentėjusiam reikia pagalbos, informuoja pagalbą galinčius suteikti asmenis – gimnazijos darbuotojus, tėvus (globėjus/rūpintojus), kitas institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

11.4. patyčių atvejį nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, registruoja pas gimnazijos socialinį pedagogą, patyčių registracijos žurnale ir pateikia užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą.

12. Pastebėjus kibernetines patyčias ar gavus apie jas pranešimą išsaugo vykstančių kibernetinių patyčių įrodymus, atveją nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, registruoja pas gimnazijos socialinį pedagogą, patyčių registracijos žurnale ir pateikia užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą.

13. Klasės kuratorius kartu su gimnazijos socialiniu pedagogu visada dalijasi turima informaciją apie galimą smurto ar patyčių atvejį ir veikią koordinuotai tarpusavyje. Gavus informaciją apie smurtą ir patyčias, reaguoja šiais veiksmais:

13.1. išsiaiškina ir įvertina situaciją;

13.2. organizuoja pokalbius su smurto ir patyčių dalyviais, nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus): elektroninio TAMO dienyno žinute, telefonu, kviečia mokinių tėvus dalyvauti individualiame pokalbyje;

13.3. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;

13.4. nesibaigus smurto ir patyčių apraiškomis, kreipiasi į Vaiko gerovės komisijos pirmininką, su prašymu klausimą svarstyti Vaiko gerovės komisijos posėdyje.

14. Vaiko gerovės komisija:

14.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, psichologo, socialinio pedagogo pagalba ir kitos priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

14.2. organizuoja švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalbą, kitiems patyčių dalyviams pagal individualią situaciją;

14.3. bendradarbiauja su Pakruojo miesto policijos komisariato Bendruomenės pareigūnais, Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos, Pedagoginės psichologinės tarnybos specialistais;

14.4. informuoja specializuotos kompleksinės pagalbos centrą apie smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantį asmenį, o apie smurtą patyrusį asmenį – specializuotos kompleksinės pagalbos centrą ir policiją, ir pateikia būtiniausius kontaktinius šio asmens duomenis (nurodyti vardą, pavardę, telefono ryšio numerį, elektroninio pašto adresą);

14.5. informuoja mokyklos vadovą.

15. Socialinis pedagogas kasdien peržiūri užregistruotus patyčių atvejus, juos įvertina ir, nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną:

15.1. veikia komandoje su klasių kuratoriais, kai smurto ir patyčių situacijoje abu ar daugiau dalyvių yra mokiniai;

15.2. kibernetinių patyčių atveju, veikia komandoje kartu su gimnazijos vadovu ir klasių kuratoriais, taip pat informuoja nukentėjusiuosius, mokinių tėvus (globėjus/rūpintojus), pateikia pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt, vadovaujantis Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymu;

15.3. veikia komandoje su gimnazijos vadovu, kai smurto ir patyčių situacijoje vienas iš dalyvių yra suaugęs bendruomenės narys.

16. Gimnazijos vadovas, gavęs informaciją apie administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo patiriamas patyčias arba jiems pasityčiojus iš mokinio:

16.1. organizuoja administracijos posėdį;

16.2. apie įvykusį smurto ar patyčių faktą nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną praneša psichologinės pagalbos teikėjui ir rekomenduoja smurtavusiam ar smurtą patyrusiam asmeniui kreiptis psichologinės pagalbos;

16.3. veda individualius pokalbius su skriaudėju ir skriaudžiamuoju;

16.4. supažindina skriaudėją su rekomendacijų nevykdymo pasekmėmis.

17. Ypatingais atvejais ir esant fiziniam smurtui pagal galiojančią Pakruojo „Atžalyno“ gimnazijos darbuotojų veiksmų algoritmą, kviečiamos specialiosios tarnybos, skambinant telefono numeriu 112, informuojama Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba, mokinio tėvai/globėjai/rūpintojai.

18. Patyčias patiriančio mokinio ar patyčių stebėtojo, pamačiusiojo, žinančio apie patyčias veiksmai:

18.1. nedelsiant informuoja bet kurį gimnazijos darbuotoją, kuriuo pasitiki;

18.2. praneša žodžiu arba rašo laišką per elektroninį TAMO dienyną, elektroninį paštą klasės kuratoriui ar socialiniam pedagogui.

19. Patyčias patiriančio mokinio tėvai (globėjai/rūpintojai) žinantys apie klasėje vykstančias patyčias:

19.1. informuoja klasės kuratorių ir/ar gimnazijos socialinį pedagogą.

20. Gimnazijos darbuotojas gavęs informaciją iš tėvo (globėjo/rūpintojo) ar mokinio smurto ir patyčių atvejį registruoja pas socialinį pedagogą nustatyta tvarka.

IV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Visi dokumentai, esantys Pakruojo „Atžalyno“ gimnazijos mokinio byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

22. Su gimnazijos nustatyta smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarka pasirašytinai supažindinami visi gimnazijos bendruomenės nariai.

23. Gimnazija bendradarbiauja su mokinių tėvais (globėjais/rūpintojais), vietos bendruomene, Pakruojo rajono policijos komisariato Bendruomenės pareigūnais, Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba, Pakruojo Suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centro Pedagogine psichologine tarnyba ir kitomis organizacijomis galinčių suteikti profesionalią pagalbą smurto ir patyčių prevencijos klausimais.

24. Visų gimnazijos darbuotojų pareigybių aprašuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios mokymo(si) aplinkos puoselėjimą, pareiga reaguoti į smurtą ir patyčias.

25. Aprašas skelbiamas internetinėje svetainėje: <https://www.atzalynas.net>
